

EURASIA CENTER

Eurázsia
Központ

Elemzések

A Közel-Kelet Trump beiktatása után

Sárkány László

EK/2025/5.

Eurázsia Központ Elemzések

Kiadó:

Eurázsia Központ

Szerkesztő:

Dr. Horváth Levente

A kiadó elérhetősége:

1117 Budapest, Infopark sétány

eurasiacenter@nje.hu

<https://eurasiacenter.hu/>

Kiadásért felelős személy:

Dr. Horváth Levente, igazgató

Jelen elemzés és annak következtetései kizárólag a szerzők magánvéleményét tükrözik és nem tekinthetők a Eurázsia Központ álláspontjának.

EURÁZSIA KÖZPONT

Budapest 2025.

© Eurázsia Központ, Neumann János Egyetem

ISSN 2939-550X

A KÖZEL-KELET TRUMP BEIKTATÁSA UTÁN

Sárkány László

Egy új világrend van kialakulóban, melyet nagy- és középhatalmak és regionális aktorok formálnak. Ezek közül egyes szereplők egymással stratégiai szövetségben alakítják az erőtereiket kölcsönös előnyök mentén (lásd Irán-Oroszország). Mások ügyek mentén való együttműködésben és nem szövetségi rendszerben teszik ezt (Kína és partnerei). Az Egyesült Államok az új amerikai elnökkel a „trumpizmus” jegyében dominánsan, erőből szándékozik alakítani az új világrendet egy új amerikai szerepevállalással. Ugyanakkor már nem a világ egyedüli superhatalmaként definiálja önmagát, a globalista törekvésekkel szakítva az Egyesült Államok a saját érdekét nézi minden tranzakcióban. A korábbi gyakorlattal ellentétben már nem globálisan kívánja az erőtereit kiterjeszteni – ami inkább költséges, mint kifizetődő – csak bizonyos területeket kíván magának biztosítani, ott azonban inkább a dominanciára törekvés jellemzi és nem az együttműködésre való hajlandóság. A világformáló erők közül tehát egyesek egymással stratégiai szövetségben tevékenykednek, mások ügyek mentén kölcsönös előnyök alapján, s a harmadik, az Egyesült Államok erődemonstrációval és nagy bemondások utáni üzleti tárgyalásokkal. A Közel-Keleten is, mely a világ egyik legérzékenyebb, konfliktusokkal terhelt régiója, fenyegetésekkel majd üzletet ajánlva lépett fel. Az elemzés tárgya, hogy ez milyen hatást váltott ki a térségben és milyen kimenetele lehet a jövőben.

Kulcsszavak: Közel-Kelet, Trump, új világrend, stratégiai szövetség, együttműködés, dominancia, fenyegetés, bemondások, üzletkötés

Abstract

A new world order is emerging, shaped by great and middle powers and regional actors. Some of these actors shape their power spheres in strategic alliances based on mutual benefits (see Iran-Russia), others in cooperation on issues and in a non-alliance system (China and its partners). The United States, with its new president, intends to dominate the new world order with a new American role in the spirit of “Trumpism.” It no longer defines itself as the world’s only superpower, and breaking with globalist aspirations, the United States looks to its own interests in every transaction. Breaking with previous practice, it no longer wishes to expand its

spheres of influence globally - which is more costly than rewarding - it only wishes to secure certain areas for itself, but there, however, dominance is more characteristic than cooperation. Among the world-shaping forces, some operate in strategic alliances with each other, others on the basis of mutual benefits along issues, and the third, the United States, with a show of force and business negotiations after big announcements. In the Middle East, one of the most sensitive and conflict-ridden regions in the world, the new American administration is acting with threats and then offering business. The subject of the analysis is what impact this had in the region and what its outcome might be in the future.

Keywords: *Middle East, Trump, new world order, strategic alliance, cooperation, dominance, threat, offer, deal-making*

Bevezetés

A gyökeresen átalakulóban lévő világ geopolitikájában kulcsszerepet tölt be a közel-keleti térség, ahol az érdekérvényesítést és a stabilitás megőrzését a szereplők eltérően képzelik el. A regionális aktorok többsége tárgyalásokkal, kölcsönös előnyök mentén történő egyeztetésekkel kívánja a gazdaság prosperálását is biztosító stabilitást elérni illetve fenntartani. Az Aszad-rezsim bukását és ezzel a polgárháború és regionális háború lezárását követően az infrastruktúra újjáépítését megkezdő Szíria a konszolidáció útjára lépett. Az egységes Szíria megteremtése előtt azonban továbbra is akadály az ország észak-keleti részét ellenőrző, az eddig Washington által támogatott SDF vezette kurd milíciák önállósági törekvése. A kurd kérdésben érintett és e téten az USA-val ellenérdekelt Törökország révén ez a konfliktus továbbra is parázs a közel-keleti lőporshordó közelében. Még nagyobb destabilizáló faktor a palesztin-izraeli konfliktus. Míg a szomszédos arab országok és az öböl-államok tárgyalás mentén rendeznék a gázai kérdést, addig a konfliktusban közvetlenül érintett izraeli és palesztin felek a tárgyalásokat megszakítva, háttérbe szorítva fegyveres eszközökhöz folyamodnak. Ráadásul mindkét fél számára egy „végső győzelem” a cél, ami nem a legjobb előfeltétele a béketárgyalások sikerének. Sem a gazdasági prosperálásra koncentráló öböl államok, sem a fegyveres konfliktusban álló felek nem képesek megoldani ezt e helyzetet. E patthelyzetnek a feloldására jelentkezett be az [egyszerre mindenhol, mindent elrendezni](#) akaró „Trump-tornádó”, békét, stabilitást és prosperálást is ígérve – és fenyegetve. Az elemzés célja, hogy áttekintse, hogy az új amerikai szerepvállalás milyen hatást váltott ki a térségben és milyen kimenetele lehet a jövőben.

Trump közel-keleti béketeremtésének egyik pillére: fenyegetés

A holtpontról való elmozdulásként és egyfajta sikerként is értelmezhető, hogy előzetes tárgyalások és [fenyegetések](#) hatására még elnöki beiktatása előtt Gázában január 15.-én létrejött egy tűzszüneti megegyezés. Ezt azonban beárnyékolta, hogy annak hatályba lépéséig további palesztin civileket öltek meg az izraeli fegyveres erők. Tovább csökkentette a „béketeremtés” eredményességét, hogy a gázai tűzszüneti megállapodás aláírása után a ciszjordániai területekre helyeződtek át a katonai műveletek. Az ünnepelt tűzszünet nem teljes, a békét még nem hozta el és még azelőtt következett be, mielőtt a zsidó államnak sikerült volna elérnie a célját: [megsemmisíteni](#) a létezésére továbbra is veszélyt jelentő palesztin fegyveres erőket. Az al-Kudsz Brigádok, a Palesztin Iszlám Dzsihad katonai szárnyának [szóvivője szerint sem](#) érte el "Izrael" a céljait, miközben köszönetet mond azoknak, akik az ellenállás mellett álltak. Ráadásul egyre romlik a zsidó állam megítélése a világban, és a Nemzetközi Törvényszék (ICC) [háborús bűnök](#) elkövetése miatt elfogatóparancsot adott ki Netanjahu a Hamász katonai vezetője, Mohammed Deif-el együtt. Netanjahu tagadja a háborús bűnöket, míg Deif már halott lehet. A nemzetközi közvélemény egyértelműen elítéli és megszállásként értelmezi az izraeli katonai műveleteket. Az izraeli Yuval Abraham és a palesztin Basel Adra által rendezett [No Other Land](#) dokumentumfilm Oscar-jelölést kapott és már számos rangos díjat nyert.

Izrael tartós önmérsékletre bírásához úgy tűnik, hogy nincs meg az akarat az új amerikai adminisztrációban. Sőt a szándék sem, mivel Izraelt [stratégiai céljaiban](#) segíteni látszik. A zsidó állam számára csak azt követően lehet majd békéről beszélni. A térségben lévő ellenségeinek hasonló a felfogása – ebben az egyben megegyeznek. A tűzszünet a felek számára csupán időnyerés a további összecsapások és a „végső győzelem” előtt. A két fél közötti tárgyalások csupán időhúzásnak tűnnek és folyton az addig elért egyezségek megsértésével, illetve be nem tartásával [vádolják](#) egymást.

Egy ilyen felállásban erélyes ráhatással lehet csak elmozdulást elérni a tartós rendezés irányába. Trump, személyiségéből is adódóan nem békefuvallatként, hanem „béketurnádóként” szándékozhatott fellépni közel-keleti békemissziójában.

Trump nem egy pártatlan harmadik fél. Míg az egyik felet maradéktalanul támogatja, a másikat sötéten fenyegeti. A Hamással szemben kilátásba helyezte, hogy a [„pokol kapui fognak megnyílni”](#) amennyiben nem engedik el a tűzszöveget. Ezen túlmenően „Izrael halálos ellenségének” Iránnak is üzentek. Alelnöke [J. D.](#)

[Vance](#) azt fejtegette, hogy Izraelnek "a lehető leggyorsabban" meg kell nyernie a gázai háborút (még a tűzszünet érvénybe lépése előtt), hogy [a zsidó állam és a szunnita arab államok](#) végre egységes frontot alkothassanak Irán ellen, s hogy a „szűnyogcsípések helyett, végre tisztességesen odacsapjanak”. E kijelentéseknél ugyanakkor már felmerülhet, hogy többről van-e szó, mint egy csupán jobb belátásra ösztönző fenyegetésről. Ez év január 24.-i nyilatkozata szerint Trump a tárgyalások útján történő rendezést preferálná, de [ha Izrael megtámadja Iránt](#), „azzal sincs problémája.” Ezzel szemben az akkor még alelnök-jelölt J.D. Vance, múlt év október 29.-én ezt nyilatkozta: „az Egyesült Államok és Izrael érdekei nem mindig fedik egymást; [nem akarunk háborút Iránnal.](#)”

Kérdéses, hogy e fenyegetések célja az elrettentés, vagy egy háborús eszközökkel történő rendteremtés kilátásba helyezése, melynek során az Egyesült Államok és Izrael, valamint az [Ábrahám-megállapodásokhoz](#) korábban csatlakozott szunnita Öböl-államok egy új erőteret hoznának létre a térségben.

Irán mindenesetre e fenyegetéseket komolyan vette, s a január 17.-én a perzsa állam és Oroszország között aláírt stratégiai partnerségi megállapodás akár válaszlépésként is értelmezhető. E széleskörű és hosszútávú megállapodás keretében az orosz fél katonai támaszpontokat is létrehoz a perzsa állam stratégiai részein. A [Teherán-Moszkva](#) szövetséget Alexander Dugin úgy értékeli, mint Euráziában egyedülálló stratégiai entitást egy multipoláris világrendben. A befolyásos orosz filozófus rámutatott a geopolitikai szuverenitás fontosságára, melyet az ilyen kétoldalú kapcsolatok erősítenek. Kihangsúlyozta, hogy a két szövetséges országnak egyidejűleg az egyedülálló eurázsiai régió részeként is kell tekintenie egymásra.

A közel-keleti konfliktus gyökeres rendezése végett egy Irán-Oroszország katonai szövetség megtámadása aránytalan „orvoslása” lenne a problémának és csak tetézné a bajt. Ráadásul ellentmondana a [trumpizmus](#) azon alapelveinek, hogy a globalizmust tekinti ellenségének és a nemzetközi kapcsolatokban elismeri a szuverenitást: „ha az általam vezetett nemzetközösséghez önként csatlakozni akarsz, élj annak szabályai szerint, ha nem, élj azon kívül úgy, ahogyan akarsz.”

A trumpizmusban azonban [törésvonalat](#) mutat az új amerikai adminisztráció Izraelhez való viszonyulása, mely komoly biztonsági kockázatot jelent, és nem csak a térségre. Míg Trump és csapata a zsidó állam támogatásában – egy kis szegmens kivételével – egységet mutat, ennek mikéntjében azonban már vannak eltérések. A „végső harcig” való sorsközösséget vallják Trump azon munkatársai, akik egy olyan zsidó-keresztény protestantizmus hívei, melyet az iszlám alapvető elutasítása és zsidó Messiás eljövételének várása jellemez. Ha ez utóbbiak – köztük Vance alelnök

és a napokban kinevezett [védelmi miniszter](#) Pete Hegseth – befolyása lesz erősebb, akkor nem zárható ki, hogy az Egyesült Államok, Izrael feltétlen híveként a zsidó államot annak tágabb stratégiai terveiben katonailag is támogatni fogja. Január 26.-án Trump jóváhagyta a Biden által addig visszatartott komolyabb [fegyverezést](#) küldését Izraelbe. Ez háborús előkészületeket is szolgálhat, nem csupán erődemonstrációt.

Ugyanakkor számos realista – mint például John Mearsheimer, Jeffrey Sachs vagy a híres nonkonformista újságíró, Alex Jones – kategorikusan elutasítja a trumpizmus ezen oldalát és ragaszkodik ahhoz, hogy az Egyesült Államok józanabb módon kezelje az egyensúlyt a Közel-Keleten, és közvetlen érdekeit szolgáló politikát folytasson, amely a legtöbbször egyáltalán nem esik egybe Izrael érdekeivel. Mint láttuk, az Iránnal szemben harciasan fellépő [amerikai alelnök is](#) hangot adott korábban e békülékeny szempontoknak.

Az Egyesült Államok közel-keleti béketeremtő képessége a fentiek fényében kérdéses. Egyoldalúan támogatja konfliktusban részt vevő egyik felet, s maga a Trump-adminisztráció sem egységes abban, hogy ezen egyoldalú támogatás egyáltalán használ-e Amerikának, s hogy e támogatásban elmenjen-e a „végső győzelem” kivívásáig és egy radikálisabb béketeremtésig Irán megtámadásával.

A fenyegetéses, katonai rendezési szándék mellett azonban létezik még a [konstruktív kompromisszumkészségre, közös nevezőre](#) törekvés regionális és nagyhatalmi szinten. A közel-keleti béke megteremtéséhez további regionális szereplőknek és egy másik nagyhatalomnak a bevonása is szükséges, mely a trumpizmustól eltérően működik, s valódi sikereket is tud felmutatni és nem fenyegetéssel, nem katonai eszközökkel is képes békét teremteni. A térség stabilitásának erősítését nagymértékben növelte, hogy a szunnita Szaúd-Arábia és a síita Irán közeledését Irakkal együtt [az ománi diplomácia](#) elindította. Minderre ráerősítve a nagyhatalom [Kína erőteljes támogatásával](#) az addig két fő regionális középhatalom a szunnita Szaúd-Arábia és a síita Irán bejelentette [diplomáciai kapcsolatainak helyreállítását](#) Pekingben, ami a „megbékélés hullámát” szélesítette ki a Közel-Keleten.

Trump közel-keleti béketeremtésének második pillére: provokatív ajánlat, nagy bemondás

A trumpi béketeremtés másik pillére, a fenyegetés melletti üzletkötési javaslata szintén nem a megbékélésnek a hullámát indította el. A békét sürgető új amerikai elnök éppen ellenkezőleg, [a felháborodás hullámát](#) indította el már az addigi

szövetségei szunnita arab államok között [is érzéketlen javaslatával](#) a legérzékenyebb közel-keleti kérdésben. Azzal, hogy – még a jószándékot el sem vitatva – ingatlanfejlesztő üzletemberként tekint arra a területre, mely az onnan elüldözöttek számára az anyaföld, az elefánt a porcelánboltban hatást keltette. A [„Gáza kisöprésére”](#) tett javaslatával, felháborodást és megdöbbenést váltott ki a térségben lévő addig baráti országokban is. A már egyébként is Kína felé orientálódó szövetséges [szunnita államok](#) támogatását ezzel el is veszítheti. A térségben Washington legszorosabb támogatója Jordánia kijelentette, hogy [készen áll a háborúra](#) Izraellel, ha a palesztinokat kiutasítják a területére. [Jordániában tüntetéseken](#) azt hangoztatták, hogy "nem vagyunk vörös indiánok" és "költöztessél inkább 6 millió izraelit Amerikába," "az USA indiánok tetemeire épült fel". A Muzulmán Testvériség jordániai szóvivője javaslatot nyújtott be az amerikai elnöknek, amelyben az Egyesült Államok térképén javasolt elnéptelenedett városokat, ahová 6 millió izraeli telepes lehetne áthelyezhető. De olyan javaslatok is elhangzottak, hogy Elon Musk űrprogramjához is kiválóan kapcsolódhatna az [izraeliek telepítése a Marsra](#). A Közel-Kelet legstabilabb és legdiplomatikusabb országa Omán [nárcizmust és visszatérő gyarmatosítást](#) említ Trumppal kapcsolatban.

Donald Trump amerikai elnök mindenesetre ragaszkodik ahhoz, hogy [Egyiptom és Jordánia befogadja](#) a kitelepítendő palesztinokat Gázában, annak ellenére, hogy a két arab nemzet elutasította a palesztinok területéről való kitelepítési tervét. Egyiptom és Jordánia számára Trump gázai terve a [kormányzatuk bukása](#) vagy a gazdasági összeomlás közötti választást jelenti. [De magukat az izraelieket is megosztja e kérdés](#): számos prominens izraeli, köztük neves újságírók és kommentátorok gúnyolták ki Donald Trump amerikai elnök Gáza "megtisztítására" vonatkozó javaslatát. Trump elnök ahelyett, hogy visszafogná magát, [tovább borzolja a kedélyeket](#) azzal, hogy a Truth Social platformján megosztott egy mesterséges intelligencia által készített videót, amelyen egy félmeztelen Benjamin Netanjahival koktélokat szűrösölget Gázában, az izraeli háború által elpusztított palesztin terület jövőbeli elképzeléseként. A videó egy számítógéppel generált víziót mutatott be Trump gázai ingatlanfejlesztési tervéről, amely szerint a mintegy 2 milliós lakosságot szeretné "megtisztítani". A „Közel-Kelet Riviérája” tervnek nevezett javaslatot az etnikai tisztogatás tervezeteként bírálták. A felvételek azt mutatják, hogy a területet egy dubai stílusú üdülőhellyé alakították felhőkarcolóval és luxusjachtokkal. Gyerekek játszanak a tengerparton, miközben zuhog a pénz, és szakállas (!) hastáncosok köröznek a homokon. Trump, aki kijelentette, hogy az Egyesült Államok „birtokolja” Gázát, tiszteletre méltó ikonként szerepel a felvételeken. Egy fiú sétál, kezében az elnök fejét ábrázoló aranylégballonnal, és egy

magas, diktátor stílusú Trump-szobor tekint le a város utcájára. Miután a 78 éves elnök megosztotta a felvételt – amelyen a „Gáza 2025... mi a következő lépés?” felirat szerepel – a [kommentárokban](#) komoly kritikákkal szembesült még támogatói részéről is. A Truth Social egyik felhasználója ezt írta: „Nem lehetnék nagyobb támogatója Trump elnöknek, de ez a videó nagyon rossz ízlésű, tényleg!” Egy másik ezt írta: „Utálok ezt. Szeretem az elnökünket, de ez szörnyű.” De ennél keményebb, kijózanító célzatú, alázatra felszólító kritikákat is kapott az elnök: „Csak egy valaki, Jézus Krisztus érdemli meg a dicsőséget és a megtiszteltetést, elnök úr. Az aranyszobra az az antikrisztus szimbóluma, alázkodjon meg inkább meg Isten előtt.” Más felhasználók „betegnek” és „mocsoknak” írták le a videót.

A „Közel-Kelet Riviérája” terv – enyhén szólva – eddig nem aratott maradéktalan sikert, s még az sem kizárt, hogy Trump elnöknek [nem is ez volt a célja vele](#). Lehetséges, hogy – egy eddig rejtett cél érdekében – provokálni akart csupán és a felháborodást keltő ajánlata csak tárgyalási stílusát tükrözi. Üzletemberként számára megszokott, hogy egy extrém követeléssel kezd, ami annyira felháborító, hogy túllép minden korábbi határon. Aztán, amikor ebből visszavesz akkor is olyan eredményt tárgyal le, ami elérhetetlen lett volna, ha racionális ajánlattal kezdett volna. Ha ezzel van dolgunk, akkor a kedvező lehetséges forgatókönyv az lehet, hogy az „arcátlanságával” arra készíti a térség szereplőit, hogy ők maguk oldják meg végre a problémát. A gazdag Öböl-államok óriási erőforrásaik ellenére nagyrészt elkerülték, hogy a palesztin menekülteknek állandó letelepítést vagy komoly infrastrukturális beruházásokat ajánljanak fel Gázában. [Egy látszólag ostoba terv](#) bedobásával Trump reakcióra és tényleges lépésekre kényszerítheti ezeket az országokat – már csak azért is, hogy elutasítsák ötletét és ők maguk megvalósítható alternatívát javasoljanak.

Konklúzió

Az elemzés azt volt hivatott vizsgálni, hogy az új amerikai adminisztráció mivel járult hozzá a Közel-Kelet stabilitásához és mi várható az intézkedéseitől. A térségben a szempontból kulcsszerepet betöltő palesztin-izraeli konfliktusra koncentráltunk, melynek Trump elnök „egyszer és mindenkorra” véget akar vetni. Az erélyes, domináló külső szereplő fellépése még indokolt is volna: a két szembenálló fél között kibékíthetetlen ellentétek vannak a mindkét oldalon elszenvedett veszteségek és kompromisszumkésztség hiányának okán. Amiben a két fél megegyezik, egyedül az, hogy végső győzelmet akar kivívni a másik felett. Itt megoldás nem várható. Béketeremtő pártatlan félként viszont Trump elnök nem tud funkcionálni, mivel az

egyik felet megfenyegette, majd megalázó, ízléstelen ajánlatot tett neki, a másikat szüntelenül támogatásáról biztosítja.

A gázai lakosok irányába tett segítségnyújtási ajánlata szintén nem a stabilizáció irányába mutat. A szomszédos országok gazdaságát már eleve megterhelik a palesztin menekültek, s ha befogadnának további menekülteket „Gáza kisöprése” után, azt belpolitikailag nem élnék túl. Ha nem fogadják be őket, Washington elzár pénzcseppeket, azt sem élnék túl. Jordánia és Egyiptom számára ezzel Trump elnök lehetetlen helyzetet teremtett. A lerombolt gáza üdülőparadicsommá, mini Las Vegasá átépítése – nem az ott lakók számára – pedig még a hazai támogatóiból is komoly ellenérzést váltott ki.

Az, hogy ennek milyen kimenetele lehet a jövőben, attól függ, hogy Trump elnök komolyan is gondolja-e a bemondásait, vagy egy [mesterterv](#) kibontakozását is láthatjuk ebben, ahol a gazdasági befolyás egyértelmű elsőbbséget fog kapni a katonai felett az új világrendben. Ha ezzel a háborúk befejezhetőek és elkerülhetőek, az egy örvendetes fejlemény. Ezt azonban beárnyékolja, ha a gazdasági prosperitás prioritásának az emberiség és a jó ízlés esik áldozatául.